

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski listnik.

Štev. 14

Ptuj, 9. aprila 1922

IV. letnik

JDS.

Zbor zaupnikov demokratske stranke se vrši za mariborsko volilno okrožje v nedeljo, 9. aprila ob pol 19. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Na zboru poročajo dr. Kukovec, dr. Kramer, dr. Ravnihar, Petovar, Rebek in drugi. Zunanje zaupnike opozarjamo, da se vrši v soboto, 8. aprila zvečer v Mariboru velik koncert Glasbene Matice. Kdor pride že prejšnji večer in želi prenočišče, naj to javi našemu tajništvu v Mariboru (Barvarska ulica 1.).

Demokratski družabni večer mariborske demokratične organizacije se vrši v soboto, 6. maja v vseh prostorih Narodnega doma. Na to že danes opozarjamo naše somišljenike in prijatelje. Na večeru predava vseučil. prof. dr. Fr. Ilešič o pomenu Maribora v slovenskem kulturnem in političnem življenju.

Nemška zlobnost in lažljivost.

Gospod Ettler, bivši ravnatelj glasbene šole bivšega „Musikvereina“ v Ptuj, je v „Zeitschrift für Musik, 88. Jahrgang, Nr. 23, 1. Dezemherheft 1921“ str. 602 in 603 napisal pamflet na Slovence, poln neresnic in zavijanj, pod naslovom: „Musikverhältnisse in Südsteiermark einst und jetzt.“

Najprej hvali in slavi svoje in svojih prednikov umetniško delovanje v Ptuj, potem pripoveduje na svoj način, kako je prišlo do razpusta ptujskega „Musikvereina“ in kako je stanovanjska komisija njega postavila na cesto, da se je moral vrniti v Nemčijo. Pravi: „Die Slovenen hatten nun nichts Eiligeres zu tun, als alles Deutschtum und jegliche deutsche Kultur in diesem Lande auszurotten — die deutschen Beamten wurden aus dem Lande gejagt, die deutschen Schulen wurden natürlich sofort aufgehoben“ itd. Višek nesramnosti pa doseže proti koncu svojega članka, ko opisuje sedanje stanje glasbene umetnosti pri nas. Edino maribor-

Profesor Franc Ferk, častni član Muzejskega društva v Ptuj.

(Nadaljevanje in konec.)

Leta 1878 je ustanovil Ferk v svojem rojstnem kraju krajevni muzej, katerega so otvorili 20. junija 1880 ob navzočnosti nekaterih zastopnikov štajerskega historičnega društva. Posmehovali so se mu, ker mu je prišlo na misel, da je ustanovil na vasi muzej. Toda glavni urednik dnevnika „Tagespost“ je bil za to misel navdušen, ga je večkrat obiskal in je pisal za ustanovitev lokalnega muzeja. Do tedaj je bila nenavadna ideja, ustanoviti na vasi muzej, toda Ferk je dokazal, kaj premore navdušenje, volja in vztrajnost. Zaporedoma so nastali na Štajerskem lokalni muzeji. Na ta način se je budilo

ska vojaška godba še zasluži nekaj („halbwegs“) ozira — menda zato, ker je igrala njegovo skladbo o Halozah! — sicer pa so koncerti baje popolnoma upropaščeni („das Konzertwesen liegt vollständig darnieder“). Nemški „Männergesangsvereine“ da še obstajajo, a ne smejo javno delovati, ker je v Sloveniji vsaka nemška prireditev prepovedana. Sviri nemške umetnike, naj ne koncertirajo v Jugoslaviji, ker je v Sloveniji vse nemško pod kaznijo zabranjeno. („Mit einem Wort deutsche Kunst und deutsche Künstler sind verpönt in Slovenien.“) Potem tudi, da Slovenci nimamo čisto nič lastne kulture — razen nekaj pesnikov s Prešernom na čelu, o diletantskih skladateljih niti noče govoriti („von den komponierenden Dilettanten will ich schweigen“). Končno pripoveduje, da je slišal od poklicane strani („von kompetenter Seite“), da v Jugoslaviji nameravamo glasbo poddržaviti in sicer z izključitvijo nemških vplivov in nemške kulture („alles unter Ausschluß deutscher Einflüsse und deutscher Kultur“) ter zavija oči, kaj bo z glasbo v Jugoslaviji, češ da zgodovina glasbe uči, da se glasba posameznih narodov mora medsebojno oploditi.

Tako Ettler. Da mož nima pojma o naših modernih pisateljih, n. pr. o Cankarju, katerega dela so se uprizorila na berlinskem odru; da ne ve, da so naši znanstveniki (Kopitar, Miklošič, Močnik, Kocen, Vrečko, Levec itd.) delali za nemško znanost: tega mu ne zamerimo. Toda kot glasbeni strokovnjak bi moral vedeti, kako je naša pesem po Košatu in drugih oplodila nemško glasbo; 11 let je živel pri nas, pa ne pozna umetniških uspehov naše Glasbene Matice, ki je koncertirala na Dunaju in drugod, „Novi akordi“ in druga dela naših skladateljev so mu neznana. Ali je mož v svojem dolgoletnem delovanju pri nas preštudiral vsaj eno slovensko glasbeno stvar, ali se je pri svojih prireditvah kdaj oziral na slovensko občinstvo, da bi tako manifestiral mednarodnost umetnosti? Kako more zahtevati, naj mi njega ljubimo, če on nas sovraži in prezira? Da je moral oditi, za to se ima zahvaliti svoji nemški nadutosti in nepristop-

zanimanje za lokalno zgodovino in ohranil se je marsikak zgodovinski spomenik deželi in se ni prodal in drugam zavlekel. Po Gamlitzu se je l. 1882 ustanovil lokalni muzej v Celju, sledili so mu Lipnica, Arvež, Voitsberg, Leoben, Eisenerz, Hartberg, Fürstenfeld, Ptuj in Laško. Akoravno je Ferk večkrat vzpodbujal Radgono, se tam muzej ni ustanovil. Najdelj je spalo drugo največje mesto tedanje Štajerske, vinsko mesto Maribor. Tukaj je Ferk še le leta 1901. ustanovil mestni muzej. Za njim ga je prevzel in pomnožil dr. Amand Rack. Tudi po Nemčiji so se zanimali za lokalne muzeje in Ferk je dobival vprašanja, kako se je treba stvari poprijeti in jo izvesti. Muzej v domačem kraju pa je imel precej sovražnikov. Ker je Ferka skrbelo in se je bal, da ne bi po njegovi smrti ustanova razpadla, je sklenil, da bo muzej in z njim bogato knjižnico daroval geniju loci mesta Petovije, ki ga je za

nosti takratnih voditeljev „Musikvereina.“

V svojem članku nam očita, da smo odpustili nemške uradnike. Katera država pa bi plačevala uradnike, ki so se izjavili proti njej? Trdi, da smo takoj ukinili nemške šole. To je naravnost zavedna laž. Mož je bil do l. 1921 tukaj in mora vedeti, da so nemške ljudske šole sedem mesecev v po prevratu ostale neizpremenjene, da je ptujska gimnazija do konca šolskega leta ostala nemška, da je v „Studentenheimu“ in „Mädchenheimu“ okoli 100 gojencev in gojenk iz Nemške Avstrije živelo do julija 1919 — na škodo mestne občine, ker takratni nemški mestni uslužbenci niso varovali občinskih interesov, da bi dvignili hranarino sorazmerno naraščajoči draginji; mož je moral vedeti, da se je dekliska meščanska šola brez nasilja stopnjema poslovenjevala, da sta pri njegovem odhodu bila še dva nemška razreda na njej — eden je še letos! Mož se razburja, da je za Nemce v Sloveniji ostala edina nemška gimnazija v Ljubljani. Njegovi tukajšnji prijatelji in poročevalci mu naj naznanijo, da je tudi ta bila odveč in da umira na suši nemških učencev, ker se je lani prijavilo samo 8 učencev za prvi razred! Istotako najblaznejši človekoljub ne more zahtevati, da bi se v Ptuj za 40 „nemških“ otrok vzdrževala petrazredna nemška ljudska šola!

Istotako neresnična je trditev o prepovedi nemških prireditev. Menda je bil še tukaj, ko je lani nastopila ga. Gailhofer z Dunaja z nemškimi petjem. „Zatirani“ „Männergesangsverein“ je letos priredil „Tanz auf der Alm“ — tudi umetniška prireditev! — pretekli mesec pa je bilo nemško predavanje v mestnem gledališču!

Kar Ettler na koncu pripoveduje o nameravanem poddržavljanju glasbene vzgoje v Jugoslaviji, to je mogel slišati le od ravnatelja ljubljanskega konservatorija g. Hubada („kompetente Seite.“) Da on temu blagemu gospodu, ki se je resno trudil, da bi se našla možnost za Ettlerjev obstanek tukaj, očita „izključitev nemških vplivov in nemške kulture“, to je tudi karakteristično za g. Ettlerja!

Toliko na kratko glede Ettlerjeve resnico-

arheološke študije vzpodbudil. Napravil je ustanovo in daroval pozneje za oskrbo še 5000 goldinarjev. Muzejsko zbirko so prepeljali dne 16. julija 1895 v Ptuj. Kakšno plačilo je dobil Ferk od tedanjega mestnega zastopa in posebej še od župana Orniga, je itak znano. Ornig je v svojem tedanjem „lajbzurnalu“, v „Pettaufer Zeitung“ v septembru 1902 „svetoval“ Ferku, naj se v Ptuj ne prikaže več, kar je Ferk do danes v zvesto izpolnjeval. Novi časi pa naj izbrišejo ta kulturni madež našega mesta. Ne samo Muzejsko društvo, vse ptujsko mesto je sivemu učenjaku hvalo dolžno. Ustanovil je juvel našega mesta, Ferkov muzej. Muzejsko društvo je njegovo delo pridno izpopolnjevalo, mi pa smo dolžni nesebičnemu ustanovitelju hvalo. — Zato je bilo umestno, da je Muzejsko društvo, kateremu naj bi sledila tudi občina, imenovala prof. Franca Ferka za svojega častnega člana.

ljubnosti. Imamo sicer v Nemčiji može, ki poznajo Jugoslavijo in drugače pišejo o njej, n. pr. Hermann Wendel, toda marsikateri čitatelj bo vendar verjel Ettlerjevimi izbruhom, ker jih prinaša list, ki hoče biti resno glasilo za umesnost. Ettlerjev članek je dokaz, kako pravilno je bilo, da je odstranjen ta mož, ki je 11 let jedel slovenski kruh — kajti vsakdo, ki je živel v Ptujju, je jedel slovenski kruh, naj so Ptujčani še tako povdarjali svoje „nemštvo“ — po prevratu je še 3 leta nemoteno užival eno najlepših stanovanj v Ptujju, dočim so se državni uslužbenci potikali po raznih sobicah in luknjah ter morali živeti ločeno od svojih rodbin. V zahvalo zato nas sedaj blati pod krinko ljubitelja umetnosti.

Ettlerjev članek je dokaz, da bi bilo edino pravilno, če bi ga spodili takoj ob prevratu in z njim obenem njegove zaščitnike in prijatelje, ki so še tukaj. Ti so s oodgovorni za Ettlerjev pamflet!

Nam sentimentalnim Slovencem pa je to dober nauk: Naj še tako lepo ravnamo s tukajšnjimi pravimi in po sili-Nemci, oni nas blatijo zunaj in se pritožujejo čez preganjanja. Kajti oni se čutijo zatirane, če ne morejo več tako oblastno gospodariti, kakor prej. Dejstvo je, da se nobenemu Nemcu v Ptujju ni skrivil las, da imajo vsi svoje bogate trgovine, imajo najrodovitnejša polja in najlepše vinograde ter neovirano izsesevajo naš narod in se dalje bogatijo z njegovimi žulji. Če primerjajo s tem, kako so oni ravnali z nami pred in med vojno in kako se še danes godi našim rojakom na Koroškem in Primorskem, potem bodo znabiti uvideli, kako dobro jim je!

Ettlerjev članek naj opozori našo javnost, da Nemci še niso prenehali s svojimi spletkami in intrigami!

Pred genovsko konferenco

Le še par dni nas loči od početka morda največje konference, ki se je kadarkoli vršila v kulturnih državah. Po največji svetovni vojni naj se rešijo najvažnejša vprašanja vseh prizadetih narodov. Največje rane ima Rusija, katero sta boljševizem in glad strla. Napravi naj se načrt gospodarske obnove na neizmernih ruskih poljanah, ozdravi naj se vse rusko življenje. Kot trgovci prihajajo ruski boljševiki v Genovo, da bi oživili propadlo gospodarsko življenje. Po njihovem mnenju je v prvi vrsti pripravna Nemčija, da Rusijo gospodarsko oplodi. Res je sicer, da bi se tem obnovila gospodarsko tudi Nemčija, ker bi zaslužila z svojo ogromno industrijo v agrarni Rusiji. A nam kot Slovanom to ne more biti prav. Po naših željah bi moralo biti središče, iz katerega bi se v velikem slogu vodila obnova Rusije, v slovanski Pragi. Le ta bi morala združiti in organizirati vse slovanske sile za veliko svrhu.

Francija bo na genovski konferenci brezpogojno vstrajala energično na tem, da Nemčija plača njej vojne dolgove v prvotno določenem obsegu. Anglija najhitreje Franciji ne bo delala mnogo ovir v tej zahtevi.

Za Italijo obstoja nevarnost obtožbe od naše strani radi dogodkov na Reki.

Kdor pozna italijansko mišljenje, mora smatrati za gotovo, da italijanska vlada daje potuho reškim fašistom, pa so mogli strmo-glaviti prejšno vlado, da bi po katerihkoli ovinkastih potih konečno pripojili Reko Italiji.

Radi tega je povabila Italija naše delegate na razgovor in na ureditev razmer na Reki.

Smatramo, da je sedaj za naše zastopnike primerna prilika, da nastopijo strogo proti našemu zahrbtnemu sosedu.

Glavna naloga genovske konference poleg že navedenih bi bila, da se države gospodarsko med seboj zblížajo. Treba je najti poti, da se posebno nove tvorbe na tej genovski konferenci gospodarsko končno pravilno orijentirajo napram bližnjim in daljnim sosedom. Če se posreči to v kolikor toliko

znatnejši meri, bi bila naloga genovske konference izpolnjena.

Morda bi potem tudi pri nas v financijelnem oziru prišlo olajšanje ter s tem vsaj delno ozdravljanje sedanjih razrutih razmer.

Želimo našim delegatom, da bi bili svoji nalogi kos.

Izmed naših najožjih rojakov se udeleži genovske konference naš prijatelj dr. Kramer.

Protestno zborovanje slovenskega trgovstva v Ljubljani.

V ponedeljek, 3. aprila se je vršilo v Ljubljani protestno zborovanje trgovstva iz cele Slovenije. Za predsednika je bil izvoljen g. Dragotin Hribar. Kot govorniki so nastopili g. Ivan Jelačin, ki je meritorno navajal glavne vzroke sedanjega položaja rastoče draginje, ki jo je povzročil predvsem padec naše valute, zvišanje carine in taks ter vedno občutnejši davki. Kritiziral je nadalje način pobijanja draginje, ki zadene v prvi vrsti malega trgovca. Predsednik trgovskega gremija v Mariboru, g. Vilko Weixl je poročal o davčnih bremenih ter protestiral proti temu, da se uvajajo v Sloveniji novi davki na podlagi srbskega davčnega sistema ter zahteval izenačenje davčne zakonodaje. V imenu obrtnih zadrug je poročal g. E. Franchetti. Stvarno je skušal narodni poslanec g. dr. Vekoslav Kukovec pojasniti finančno politiko vlade, ter objektivno predočiti dejanski položaj, toda nekateri zborovalci so govornika motili z raznimi, nečednimi in nepriemernimi medklici, tako, da je moral svoj govor prekiniti. Nekateri klerikalni elementi, večinoma iz netrgovskih vrst, so izrabili sicer impozantno zborovanje trgovcev v politične svrhe. Litijski trgovec Lebinger se je popolnoma po nepotrebnem zaletaval v demokratsko stranko. Zborovanje vsled tega ni imelo istega efekta, kakor ga je bilo pričakovati. Krivda pa leži na prirediteljih skoda, ki niso znali varovati nepolitičnega in nadstrankarskega značaja zborovanja.

Resolucije

sprejete na protestnem zborovanju gospodarskih korporacij v Mestnem domu dne 3. aprila 1922, v navzočnosti delegatov vseh krajevnih strokovnih organizacij v Sloveniji.

1. Protestiramo proti naknadni izpremembi zakona o davku na vojne dobičke potom določb zakona o dvajnostinah za mesec marec in april 1922. in proti vpeljavi davka na vojne dobičke (sedaj po treh letih naknadno za leto 1920. Višina tega davka ogroža obstoj naše trgovine in industrije, ki je itak izpostavljena najrazličnejšim neprilikam. Zahtevamo, da se ta davek ukine.

2. Zahtevamo čimprej izenačenje različnih davčnih sistemov, ki obstojajo v naši državi in reformo davkov na ta način, da se zgradi sistem direktnih davkov potom enakomerne porazdelitve javnih bremen na vse gospodarske sloje po njih davčni moči. Protestiramo pa proti sedanji praksi, ko se največji del davkov vali na trgovski in industrijski stan medtem ko drugi stanovi posebno poljedelci sorazmerno nezadostno prispevajo k pokritju državnih izdatkov.

3. Kot začasno remeduro pred graditvijo enotnega davčnega sistema zahtevamo, da se davčne lestvice pri različnih obstoječih davkih prilagode dejanskim živlenskimi in gospodarskim razmeram, da se vpošteva dejanski eksistenčni minimum in razvrednostitev denarja ter preuredi davčna stopinja tako, da bo breme direktnih davkov, ki pripadajo na glavo prebivalstva v vseh pokrajinah naše države enako.

4. Zahtevamo odpravo plačarine, ki je preostanek bivšega avstrijskega davčnega sistema, ki v drugih pokrajinah države ne obstoja in ki v končnem efektu zadene vendar le delodajalca, ki mora tudi za plačevanje davka solidarno z delodajalcem jamčiti.

Zahtevamo preureditev davka na poslovni promet na ta način, da se bo ta davek pla-

čeval v znakah za vsak izstavljen trgovski račun in prodajo.

6. Odklanjamo zakon o pobijanju draginje, ki ni zmožen olajšati vedno naraščajoče draginje, marveč se omejuje na šikaniranje nadrobne prodaje v trgovinah. Glavni val trgovine je izzvala neusmerjena trgovinska politika, ki nadmerno forsira izvoz in pri padcu valute ni varovala interesov domačega konsumenta s tem, da bi regulirala izvoz najvažnejših živlinskih predmetov s primernimi izvoznimi carinami. V notranjem prometu je blaga dovolj in je tudi konkurenca trgovcev in organiziranih konsumentov dovolj taka, da regulira cene.

7. Protestiramo ponovno proti dajanju brezobrestnih posojil konzumnim zadrugam, kakor jih predvideva celo člen 29. Vidovdanske ustave, ker se izrabljajo te naprave v politične strankarske namene in ustvarja tako podpiranje le nezdrave razmere in ne-reelno gospodarstvo. Protestiramo proti temu, da bi se jemala v to svrhu sredstva iz davčnih bremen, ki jih morajo plačevati pridobitni sloji.

8. Zahtevamo takojšnje oživetvorjenje pridobitnega sveta v smislu člena 44. Vidovdanske ustave, da bodo zastopniki pridobitnih slojev odločilno sodelovali pri odmerjenju naše gospodarske politike in izgradbe gospodarske in socialne zakonodaje. Zahtevamo, da se da zastopnikom naših stanovskih korporacij prilika sodelovanja in uveljavljanja zahtev praktičnega gospodarskega življenja, kar bo nedvomno najbolj uplivalo in pripomoglo k usmerjenju naše gospodarske politike.

9. Zahtevamo takojšnjo ustanovitev pokrajinske carinske direkcije, ker se centralizacija v praksi ni obnesla.

10. Enako zahtevamo, da se obnovi II. inštanca v takšnih zadevah pri delegaciji ministrstva financ.

† Razkralj Karl Habsburg.

Janko Vučak, Ptuj

Razkralj Karl je mrtev, v prognanstvu, na otoka Madeiri je končal svoje življenje. Podlegel je pljučnici kot posledici španske bolezni v starosti 35 let. Rodil se je 17. avgusta 1887 v gradu Persenbeug ob Donavi in je bil krščen na ime Karl Franc Jožef. Po smrti Franca Jožefa dne 21. novembra 1916 je postal avstrijski cesar Karl I. in ogrski kralj Karl IV.

Kot vladar mogočne monarhiji bil dovolj močan svoji nalogi, bil je takorekoč samo figura svoje okolice s katero so takratni mogotci delali, kar so hoteli. Bil je slabič in ravno v osebi Karla je doživela habsburška dinastija propast za vedno.

Konec Karlovega vladanja je bil 28. november 1918, ko so se dvignili tlačeni narodi in raztrgali verige 600 letnega tiranstva in stara monarhija se je zdrobila v prah.

Dne 21. oktobra 1911 se je poročil Karl s Zito princezino Bourbon-Parma na gradu Schwarzau pri Dunaju. Karl zapušča 8 otrok, med katerimi je najstarejši bivši prestolonaslednik Oton. Po prevratu dne 23. marca 1919 je pobegnil Karl s svojo rodbino pod angleškim spremstvom v Švico.

V njegovem spremstvu so se nahajali razni njegovi pristaši, ki se niso mogli vživeti v nove razmere. Karlistična agitacija se je zopet začela, Karl kot slabič se je pustil za nos voditi od aristokracije, ki ga je nagovarjala, da bi zasedel zopet prestol. Lani ob Veliki noči je napravil Karl prvi izlet na Madžarsko, da bi vpostavil zopet svoje kraljestvo, seveda brez uspeha. Moral je zopet nazaj v Švico.

Drugič se je dal zapeljati od svoje žene Zite, prišel je z aeroplanom skupno z Zito zopet na Madžarsko v iste namene. Seveda vse skupaj je bila samo komedija, ker je pri obeh poskusih Mala antanta napravila energične korake proti njegovemu po-

vratku na prestol; doživeli smo celo mobilizacijo Českoslovaške in Jugoslavije. Karl in Zita sta bila vjeta in prepeljana v samostan Tihany na Madžarskem in od tam v Funchal na otoku Madeira.

Vsi njegovi puči in komedije, vsa agitacija mu ni nič pomagala se spraviti zopet na prestol, osvobojeni narodi, kateri so bili pod njegovim carstvom zasužnjeni, so bili primorani prelivati kri na raznih bojiščih, od glada poginiti, samo da rešijo habsburško dinastijo, so izbrisali njegovo ime za vedno.

V jasnem spominu nam je še vsakemu, posebno tistim, kateri so služili v prejšnji avstrijski armadi med vojno na fronti ali pa v zaledju, kaj se je godilo in kaj počenjalo, s tistim, kateri ni hotel trobiti v njihov črn-zolti rog.

Spomin na Habsburžane, nam ostane za vedno bridek in tako je končal zadnji avstrijski car svoje življenje v prognanstvu.

Obča sodba pa je, da je bil kot človek dober.

Gospodarstvo.

Trošarine prosto kuhanje žganja.

(Nadaljevanje)

5. Odmera časa za kuhanje, če se kuha dvakrat.

Ako želi družina kuhati žganje v dveh časovno ločenih obrokih (torej ne iz dveh ali treh snovi posebej druga za drugo), se izračunava čas kuhe po številu hektolitrskih stopenj, ki jih sme skuhati v eni proizvodni dobi, in po dnevni proizvodnosti uporabljene žgalne priprave.

V eni proizvodni dobi sme družina skuhati: če ima 1 do 4 članov, 25 hektolitrskih stopenj; če ima 5 do 8 članov, 50 hektolitrskih stopenj; če ima 9 do 12 članov 75 hektolitrskih stopenj; če ima 13 ali več članov, 88 hektolitrskih stopenj alkohola.

Število hektolitrskih stopenj alkohola, izdelanih v 24 urah, dobimo, če pomnožimo dnevno proizvodnost žgalne priprave s pridobitkom alkohola, določenem za predelavano snov.

Dnevna proizvodnost vsake posamezne žgalne priprave je izračunana v „zapisniku o pregledu žgalne priprave“ (zapisniku o ugotovitvi), ki ga hrani posestnik te priprave. Pridobitek alkohola za posamezne snovi je naveden v 2 odstavku.

Če hočemo izračunati število hektolitrskih stopenj alkohola, ki so se izdelale v izvestnem številu dni, pomnožimo zmožek iz dnevne proizvodnosti in pridobitka alkohola s številom dni, ko se je kuhalo. Če se ni kuhalo cele dneve, temveč skozi dneve in ure, pomnožimo število hektolitrskih stopenj alkohola, izdelanih v 24 urah, s številom ur, ko se je kuhalo, in zmožek delimo s 24.

V lažje razumevanje naj služi tale primer:

Družina z 9 člani je prijavila, da želi kuhati žganje dvakrat. Prvič kuha žganje iz sliv na navadni žgalni pripravi, katere kotel drži 70 litrov (dnevna proizvodnost 3-7 hl) skozi 2 dni. Število izdelanih hektolitrskih stopenj alkohola se izračuna: 3-7 hl (dnevna proizvodnost) × 4 stopnje (pridobitek alkohola za slive) × 2 dni = 29-6 hektolitrskih stopenj. Družina ima pravico proizvesti v celi proizvodni dobi 75 hektolitrskih stopenj, zato ji ostane za drugo kuho še 45-4 hektolitrskih stopenj. Ako prijavi ta družina trošarine prosto kuho drugič iz hrušk, se izračuna čas kuhe tako-le: 3-7 hl (dnevna proizvodnost) × 2 stopnji (pridobitek alkohola) = 7-4 hektolitrskih stopenj v 24 urah ali 0-3083 stopnje v eni uri. Ker smo družina proizvesti še 45-4 hektolitrskih stopenj še določi čas za drugo kaho z (45-4 : 0,3083 =) 147 urami.

Če kuha družina obakrat snovi, za katere je določen enak pridobitek alkohola n. pr. enkrat vino in enkrat slive na isti žgalni pripravi, se more izračunati število žgalnih ur za celo proizvodno dobo naenkrat. Koli-

kor se niso porabile prvič, se smejo porabiti drugič.

Število žgalnih ur za celo proizvodno dobo se izračuna najhitreje, če se deli v nastopni tabeli navedeno sorazmerno število z dnevno proizvodnostjo dotične žgalne priprave, izraženo v hektolitrih.

Sledi tabela!

Število hektolitrskih stopenj	Sorazmerno število za pridobitek alkohola, določen s		
	4	2	1 1/4
stopnjami			
25	150	300	480
50	300	600	960
75	450	900	1440
88	528	1056	1680

Družini, ki sme izdelati 75 stopenj alkohola, se sme dovoliti za kuhanje žganja iz hrušk in vinskih tropin v 2 časovno ločenih razdobjih, če znaša dnevna proizvodnost žgalne priprave 2-3 hl (navaden kotel od 43 ali 44 l) tako-le:

900 (sorazmerno število za 75 hektolitrskih stopenj pri hruškah) : 2-3 (hl) = 9000 : 23 = 391-3 ali okroglo 391 ur (16 dni 5 ur).

Razlika med računom, če se kuha enkrat in računom, če se kuha dvakrat v eni proizvodni dobi, je včasih precejšnja. Tako bi smela prej omenjena družina po enkratnem kuhanju kuhati hruške 402 ure (pri 43 litrskem kotlu) najmanj pa 393 (pri 44 litrskem kotlu). Družina je torej, če kuha dvakrat za najmanj 2 uri na slabšem, kakor če bi kuhala samo enkrat. Če gre v tem primeru za 43 litrski kotel, se poveča diferenca na škodo družine na polnih 11 ur.

Nasprotno je družina znatno na boljšem, ako kuha dvakrat, če uporablja kotel s prostornino pod 40 litrov, in nekoliko na boljšem tudi, če uporablja kotel s prostornino nad 80 litrov.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Dva važna demokratska večera. Dne 6. t. m. ob 8. uri zvečer predava v Narodnem domu g. V. Spindler, dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer je občni zbor.

Za zgradbo Sokolskega doma v Ptujju je poslal g. dr. Franjo Šalamun za poravnavo neke kazenske zadeve 1000 K. Nadalje je prejel Sokol za Zletni fond po g. dr. Visenjaku kot miznino pri Osterbergerju 40 K in po g. Drag. Zupančiču kot miznino pri Simoniču 103 K, zakar izreka Sokol najtoplejšo zahvalo.

Sokolska akademija v Ptujju je zbrala mnogo občinstva v Društvenem domu. Pozorno je poslušala zanimivo predavanje staroste g. Sovréta. Nato so sledile redovne vaje naših Sokolic, potem redovne vaje Sokolov, zopet nastop Sokolic in konečno sokolska telovadba na bradlji. Vsem vajam je bilo videti, da so skrbno pripravljene. Prednost pa dajemo ženski skupini. Lahen korak, ritem hoj, disciplina v izvajanju, pozornost na vsako kretnjo je odlikovala izvajanje ženske skupine v večji meri nego pri moški skupini.

Občni zbor „Vinarije“ v Ptujju. Dne 2. t. m. dop. se je izvršila ustanovitev „Vinarije“ v Ptujju, ki ima namen kot delniška družba v prvi vrsti kupovati in prodajati vse vinske in sadne pridelke. Temeljna glavnica znaša 3 milijone kron. Izvoljeni upravni svet pa je dobil od občnega zbora pooblastilo, da po potrebi zviša glavnico na 5 milijonov kron. S tem je prišla izključno nemška „Weinbaugenossenschaft“ v slovensko last. Nemci imajo prilično 1/4 delnic, kar je pa naravnost malo, ako se pomisli, da so v prostovoljni prodaji izročili vse nepremičnine in premičnine prejšnjega podjetja nam. Več sledi.

Za ubožni sklad se je nabralo: Tomaž Lozinšek 400 K, Karolina Korže 40, Alojz Zorčič, Breg 80, Franjo Zorčič, Ptuj 10, Delniška pivovarna Ptuj 100, Gluhak Viktor

20, Hans Steudte 40, Anton Emeršič gost. 40, Jos. Ramšak, pek 40, J. Kovačec 100, Horvatič Štefan 20, Franc Nedog 100, Hans Stanitz 40, Franc Potočnik 40, Ivan Omulec 40, Hinko Sonnenschein 200, Juirj Pihler 60, Horvatiček Drago 40, Anton Kos ml. 40, Josip Pirich 100, Samuel Fridrich 40, Zselezen 80, Kossär 80, Josip Damisch 80, J. Tscheligi 200, Vinko Pernat 40, Pivovarna Götz 100, Anton Vaupotič 200, skupaj 2470 K.

Darila za slovenske visokošolce. Darovali so: po 1000 K gg. Franc Čuček in dr. Tone Gosak, po 800 K g. dr. Alojz Visenjak, po 600 K pisarna dr. Senčar in Šalamuna, Mahorič, gostilničar, po 500 K gg. dr. Fermevc, Petovia in Jurca, po 400 K Panonija, Oficirski zbor, dr. Anton Horvat, Bračič, gostilničar, poslanec Dobnik, notar Demšar iz Mokronoga in mojar Kolarič, po 200 K Alojz Brenčič, pater Benko Čirič, brata Vošnjak, Ignac Rajc, ravnateljica Kobalova, po 120 K zdravnik dr. Bela Stuhec, zaloga delniške pivovarne, Alojz Zorčič, po 100 K dr. Jurtela, dr. Pernat, Anton Brenčič, Viljem Blanke, dr. Pirkmajer, Havelka, Zavadilik, Jedlička, mestna hranilnica, Kravina, Macun Anton, mlinar Zadavec iz Središča, po 90 K Pavelka, po 80 K Milko Senčar in drug, Muršič, ravnatelj Vajda, ing. Celestyna, Zupančič, Fleré, tvrdka Snaj in Urbančič, prošt Jurkovič, župan Lozinšek, Dostal, Wagrandl, Prof. Kolarič, Martin Vrabl, po 60 K Prof. Alič, dr. Zelenik, oskrbnik Majcen, po 40 K dr. Kotnik, prof. Sovré, Turk, Klemenc, Mlaker, Vodnik, Ana Runovec, Potrč Ignac, Forčesin, Turin, Mlaker, gđc. Jurman, Kraigher, dr. Dolničar, Ciril Tušek, gospa dr. Zavernikova, Führer, Sorman Arnuš, Barle, dr. Kartin, glavna zaloga, Rudolf Maté, Pihler, dr. Košan, Berlič, nadučitelj Gorup, nadučitelj Žolnir, nadučitelj Klemenčič, gđc. Voršič, dr. Anton Stuhec, Podgoršek, Dancig, Ludvik Sagadin, Muhič, Jakob Lubec, dr. Zupin, nadučitelj Čulek, sodnik Hudnik, notar Bratkovič, dr. Tomaž Horvat, Vičič, po 20 K Šega, gospa Gorupova, ga. Jeršetova, gđc. Janežič, gđc. Kocmut, Perné, Kveder, Šegula, Cilenšek, Kossär, Anton Dreo, kavarnar Vučak, Jančič učitelj, Komac, po 10 K Stuhec in Ferleš, po 8 K Praprotnik, Baša, Majcen. Te zneske je nabrala gospa dr. Visenjakova. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Sv. Barbara v Halozah. Naša šola je dobila novo državno zastavo. Kupil jo je tukajšnji trgovec g. Preac, kateri je imel vedno odprto roko, kadar je šlo za kako dobrodelno stvar. Hvala mu! Zasluga in priznanje pa gre pri tej zadevi tudi g. šol. vodju M. Kosi ter gospodični Liziki Kokol. Naše „Podporno društvo“ se je zopet oživelo. G. baron Maks Kübeck je vložil v blagajno sam 1000 Din., za kar mu naj boče tukaj najiskrenejša javna zahvala. Šola je nabrala o priliki razdelitev šol. naznanil lepo svoto za Jugosl. matico, katera se je odposlala na pristojno mesto. Tako delujemo tiho in mirno, a intenzivno, splošnega našega gesla, ki se glasi:

Za veliki dan osvete

Zbiramo junaške čete!

Trgovci so v znak protesta prehudih davč-nih bremen ta pondeljek imeli trgovine zaprte. V Ljubljani se je vršil shod. Nesolidni elementi, ki so se nahajali med trgovci, so zadržali govoriti min. dr. Kukovec. Človeštvo se v težkih povojnih časih cepi po stanovih vedno bolj. Prisodimo pa inteligenci trgovcev, da bodo krizo preboleli ter našli pravo pot. Država mora imeti dohodke. Plačati jih morajo le pridobitni stanovi. Politično udejstvovanje obstoja v stvarnem udejstvovanju. Vlada pa mora upoštevati, da prehuda bremena davčne vire — uničijo. Za nevihto — solnce.

Onemogle grežnje NSS. Na ptujskem skodu NSS je poslanec Deržič zagrozil, da bodo oni, ko pridejo do moči, izvajali nasilja proti pripadnikom drugih strank. Ravno isti shod pa je dokazal, da se nam ni treba bati NSS nasilne korupcije: kdor je bil na shodu JDS prejšnjo nedeljo in potem na shodu NSS ter je primerjal udeležbo na obeh shodih, ta lahko mirno gleda v bodočnost JDS. Gotovo je, da JDS ne bo večno

na vladi — kakor nobena stranka ni, a ravno tako gotovo je, da NSS ni tista stranka, ki bi po njej prevzela vlado. Zato nas Deržičeve grožnje puščajo hladne. Na shodu smo le s smehom konstarirali mentaliteto tistih, ki se zgražajo nad dozdevno korupcijo in že vnaprej grozijo s svojo.

Politične vesti.

General Žečevič ne pride pod obtožbo. Izvršil je kot vojak le ukaz celokupne vlade z vpoklicom vojaštva. Smrt in bolezen posameznikom je zakrivila bodisi strašna zima, bodisi premala skrbnost organov, ki so ukaz izvršili. Komentar?

Razno.

Pogreb mariborskega knezoškofa dr. Napotnika. V ponedeljek 3. aprila se je vršil pogreb mariborskega škofa po določenem redu. Ob 8. uri je bilo blagoslovljeno truplo v škofijski palači, nakar so ga prinesli v stolno cerkev, kjer se je odpel slovesni requiem. Ob 10. uri so prispeli dostojanstveniki cerkve in sicer: zagrebški nadškof dr. Bauer, ljubljanski škof dr. Jeglič, djakovski škof dr. Aksamovič, bivši tržaški škof dr. Karlin, graški škof dr. Schuster, prost Serejnik iz Dravograda kot zastopnik celovškega škofa dr. Hefterja in arhidijakon Hrastelj iz Konjic. Pontifikalno mašo je bral nadškof dr. Bauer, maši so prisostvovali: general Dokič v imenu kralja, pokrajinski namestnik Hribar, okrajni glavar dr. Lajnsič, župan Grčar, komandant mesta Maribor s častniškim zborom, zastopniki vseh uradov in sol. Po maši je imel govor ljubljanski škof dr. Jeglič, ki je slavil zasluge pokojnikove v verskem, cerkvenem in narodnem pogledu. Ob pol 12. uri se je začel pomikati spreved skozi Stolno ulico čez Glavni trg, vojaška godba je svirala žalostinke. Na vsej poti, kjer se je pomikal spreved, je tvorilo vojaštvo špalir. Ob pol 13. uri je došel spreved v frančiškansko cerkev, kjer so krsto blagoslovili ter prenesli v grobnico. Pogrebnim svečanostim je prisostvovalo krog 50.000 ljudi, po ulicah, koder je šel spreved, so gorele črnozastrite luči.

Večjo množino drevčega lesa,

sposobnega za kolarje, proda **HENRIK RIŽNER**, v Št. Vidu pri Ptuj.

Dunajski izdelovatelj klavirjev in vglasatelj

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela pride v hišo; dopisnica zadostuje. **IVAN SVOBODA**, v Varaždinu, Bakačeva ul. 8.

Gonilni jermeni

iz la usnja za tovarne, mline, žage in poljedelske stroje v vsaki širini, v zalogi pri **IV. KRAVOS**, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Pridnega učenca

poštenih starišev sprejme takoj trgovina mešanega blaga **V. Krisper** v Rogatcu.

Kdor želi

posestvo kupiti ali prodati, naj se oglasi v upravnistvu

„Ptujkega lista.“

Svinjske kože

kupuje „**PETOVIA**“ usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj.

Kuharica se sprejme

za vinograd v Gor. Haloze od Velike noči do konca oktobra, katera ima za 3-4 delavce kuhati. Pogoji ugodni, plača po dogovoru. Naslov pove uprava lista.

Kostanjev les

franko vagon vseh postajah v Sloveniji, kakor tudi večje količine na panju kupuje **Tovarna za taninski ekstrakt MAIŠPERK**, pošta Ptujka gora.

DEKLE,

ki vsa domača dela razume, se proti dobri hrani in plači sprejme. Kje, pove uprava lista.

Jadranska banka Beograd

Delniška glavnica: Din. 30.000.000—

Rezerva: Din. 15.000.000—

PODRUŽNICE:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: **JADRANSKA.**

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortland Street New York City.

POZOR!

Posesnikom avtomobilov

in motorjev, žag, mlinov in kmetijskih obratov nudimo po nizkih cenah rafinirano strojno kakor tudi „cilinder“ olje za motore in parne stroje, potem tovtmast, bencin in vazelin.

J. Mahorko, družba z o. z. poprej petrolejska družba Panonska ul. 4. Zastopnik Karol Heller. v Ptuj.

POZOR!

Usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj

„PETOVIA“

Izdeluje vsakovrstne usnje, čevlje, fine in navadne, gamaše, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo. Cene nizke, postrežba točna.

Glavno zastopstvo **Josip Prosnik** mehanik, v Ptuj, Miklošičeva ul. 18.

Novi, kakor tudi posamezni deli, igle itd. vedno v zalogi. Cene primerne, tudi na obroke. Popravila se izvršujejo točno in po solidnih cenah.

Glavno zastopstvo Singer šivalnih strojev „Bourne“ & Co.